

их самореалізації, активності в рішенні суспільних проблем [9, с. 82].

Можно сделать вывод, что свобода личности – это важный феномен не только в бытии отдельного человека, но и в построении социальных отношений. Свобода является неотъемлемой составляющей социальной системы, которая определяется через постоянные отношения с другими ее составляющими. Эффективность функционирования любой социальной системы определяется тем, насколько активно в ее пределах действует личность, насколько она реализует, раскрывает себя как реального творца действительности. А это зависит от того, насколько свобода личности входит в общий механизм жизнедеятельности социума, будучи неразрывно связанной с социальной ответственностью.

Список использованных источников

1. Введение в философию: Учебник для вузов. В 2 ч. / И. Т. Фролов, Э. А. Араб-Оглы, Г. С. Арефьева и др. – М.: Политиздат, 1989. – Ч.2. – 639 с.
2. Зубарева О. Г. Творчість як засіб надбання свободи / О. Г. Зубарева // Вісник Дніпропетровського університету. – Філософія, соціологія, політологія. – 2006. – Вип.17. – С.121–126.
3. Іваницька А. Г. Ідея свободи в історико-філософському вимірі / А. Г. Іваницька // Наука. Релігія. Суспільство. – 2008. – №4. – С.24–30.
4. Мухін І. М. Свобода як соціальний феномен (теоретико-методологічні аспекти) / І. М. Мухін // Культура народів Причорномор'я. – 2002. – №33. – С.224–228.
5. Остапеч І. Проблема логіко-гносеологічного визначення свободи в філософії Нового часу / І. Остапеч // Вісник СевДТУ. – Севастополь, 2009. – Вип.94: Філософія: Зб. наук. праць. – С.71–75.
6. Пітулей В. В. Взаємозв'язок свободи і відповідальності за умов глобалізації суспільства як проблема соціальної філософії / В. В. Пітулей. – Режим доступу: http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_61/Pitulej.pdf.
7. Ролз Дж. Теорія справедливості / Дж. Ролз [пер. з англ. О. Мокровольський]. – К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2001. – 822 с.
8. Рудницька У. Б. Концепції свободи і необхідності: основні етапи становлення від Демокрита до Гегеля / У. Б. Рудницька. – Режим доступу: http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_40/Rudnytska.htm.
9. Соціальна філософія: Короткий енциклопедичний словник / [Заг. ред. і уклад.: В. П. Андрущенко, М. І. Горlach]. – К. – Харків: ВМП "Рубікон", 1997. – 400 с.
10. Тернопільська В. І. Відповідальність особистості: гуманітарний аспект / В. І. Тернопільська. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/473/1/E5813220.pdf>.
11. Хайек Ф. Пагубная самонадеянность. Ошибки социализма / Ф. Хайек. – М.: Новости, 1992. – 302 с.

References

1. Vvedenie v filosofiju: Uchebnik dlja vuzov. V 2 ch. / I. T. Frolov, Je. A. Arab-Ogly, G. S. Aref'eva i dr. – M.: Politizdat, 1989. – Ch.2. – 639 s.
2. Zubarjeva O. G. Tvorchist' jak zasib nadbannja svobody / O. G. Zubarjeva // Visnyk Dnipropetrovs'kogo universytetu. – Filosofija, sociologija, politologija. – 2006. – Vyp.17. – S.121–126.
3. Ivanyc'ka A. G. Ideja svobody v istoryko-filosof's'komu vymiri / A. G. Ivanyc'ka // Nauka. Religija. Suspil'stvo. – 2008. – № 4. – S.24–30.
4. Muhin I. M. Svoboda jak social'nyj fenomen (teoretyko-metodologichni aspekty) / I. M. Muhin // Kul'tura narodov Prichernomor'ja. – 2002. – №33. – S.224–228.
5. Ostapec' I. Problema logiko-gnoseologichnogo vyznachennja svobody v filosofii' Novogo chasu / I. Ostapec' // Visnyk SevDTU. – Sevastopol', 2009. – Vyp.94: Filosofija: Zb. nauk. prac'. – S.71–75.
6. Pitulej V. V. Vzajemozv'jazok svobody i vidpovidal'nosti za umov globalizacii' suspil'stva jak problema social'noi' filosofii' / V. V. Pitulej. – Rezhym dostupu: http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_61/Pitulej.pdf.
7. Rolz Dzh. Teorija spravedlyvosti / Dzh. Rolz [per. z angl.

О. Mokrovol's'kyj]. – К.: Vyd-vo Solomii' Pavlychko "Osnovy", 2001. – 822 s.

8. Rudnyc'ka U. B. Konceptii' svobody i neobhidnosti: osnovni etapy stanovlennja vid Demokryta do Gegelja / U. B. Rudnyc'ka. – Rezhym dostupu : http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_40/Rudnytska.htm.

9. Social'na filosofija: Korotkyj encyklopedychnyj slovnyk / [Zag. red. i uklad.: V. P. Andrushhenko, M. I. Gorlach]. – К. – Harkiv: VMP "Rubikon", 1997. – 400 s.

10. Ternopil's'ka V. I. Vidpovidal'nist' osobystosti: gumanitarnyj aspekt / V. I. Ternopil's'ka. – Rezhym dostupu: <http://eprints.zu.edu.ua/473/1/E5813220.pdf>.

11. Hajek F. Pagubnaja samonadejnost'. Oshibki socializma / F. Hajek. – М.: Novosti, 1992. – 302 s.

Havronska T., applicant, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

Philosophical and legal discourse understanding of freedom and necessity in a historical context

The paper analyzes the approaches to the definition of "freedom" and "necessity" in the evolution philosophies from antiquity until now. The problem is seen as a continuous historical and philosophical heritage. It is noted that the issue of the relationship between freedom and necessity at various times was the starting point for determining the extent of personal responsibility of man. Without recognition of individual freedom cannot talk about his responsibility for his actions. We consider that the construction of modern society, conscious realization principle in social life dramatically increase the extent of personal freedom and at the same time – as a social and moral responsibility of each person. In philosophy, the category of "responsibility" is considered as an indissoluble unity with the category of "freedom" is a kind of "reverse side" of freedom. The wider the margin, the greater the responsibility, and, conversely, the more content embedded in responsibility, the more freedom it requires for its implementation.

Keywords: man, freedom, activity, need, creativity, culture, responsibility.

Гаєронська Т., здобувач, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

Філософсько-правовий дискурс розуміння свободи і необхідності в історичному контексті

Аналізуються підходи до визначення "свободи" і "необхідності" в еволюції філософських вчень від античності й до наших днів. Проблема розглядається як наскрізна в історико-філософській спадщині. Наголошується, що вирішення питання про співвідношення свободи і необхідності в різні епохи було вихідним пунктом визначення міри особистісної відповідальності людини. Без визнання свободи особистості не може йти мова про її відповідальність за свої вчинки. Розглядається, що побудова сучасного суспільства, втілення свідомого начала в соціальне життя різко збільшують міру особистісної свободи і водночас – міру соціальної та моральної відповідальності кожної людини. У філософії категорія "відповідальність" розглядається у нерозривній єдності з категорією "свобода", є свого роду "зворотним боком" свободи. Чим ширші межі свободи, тим більша відповідальність, і, навпаки, чим більше змісту вкладено у відповідальність, тим більше свободи вона вимагає для своєї реалізації.

Ключові слова: людина, свобода, діяльність, необхідність, творчість, культура, відповідальність.

* * *

УДК 141.7:17.023.34:177

Криворучко А. Ю.

аспіранткафедри соціальної філософії та управління,
Запорізький національний університет
(Україна, Запоріжжя), krivoruchcko@gmail.com

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЖИТТЄВИХ ЦІЛЕЙ І ЖИТТЄВОГО СТАНУ ЯК ЗАКОНОМІРНИСТЬ ФОРМУВАННЯ НЕЗАДОВОЛЕНОСТІ ЖИТТЯМ

У статті зроблено спробу виявити взаємозв'язок між життєвими цілями і життєвим станом як закономірність формування феномену незадоволеності життям. Проаналізовано, що життєві цілі формуються під безпосереднім впливом потреб і мотивів, а життєвий стан інтегрує в собі оточуюче природне середовище, сферу соціального і духовного, сукупність необхідних людині речей, а також внутрішній духовний світ, який активно функціонує в її індивідуальності та соціумі, в соціально-комунікативних процесах. Досліджено особливості зв'язку між потребами і цілями, інтересом і мотивом, цілями і станом. При нереалізованості життєвих цілей і бажань, суттєвих відмінностей між бажаним і реальним, виникає феномен незадоволеності життям, що дає нам право стверджувати, що це є закономірністю, адже це взаємозв'язок, що постійно повторюється і є необхідним у житті.

Ключові слова: феномен незадоволеності, життєві цілі, життєвий стан, потреби, інтереси, мотиви, закономірність.

Актуальність статті обумовлена ростом соціальних проблем в Україні. Незадоволеність життям стала однією з них. Формування шляхів подолання цієї проблеми або зменшення дії її на життя неможливе без доцільного вивчення основних аспектів. Зрозуміло, що повністю подолати її неможливо, але суттєво зменшити її прояви доволі реально. Розробка шляхів і методів для роботи з подолання цієї проблеми має розпочатися з глибокого соціально-філософського аналізу, адже саме незадоволеність є важливим чинником формування або руйнації особистості, її світогляду, амбіцій, цілей, вона лежить в основі її дій і рішень.

Обрана проблема актуальна і в практичному плані. Адже невдоволеність життям є одним з важливих факторів, що стає на перешкоді становлення і розвитку почуття патріотизму у наших громадян, любові до Вітчизни, існуючого державного устрою, політичної влади. Тож результати її дослідження можуть бути корисними для вироблення управлінських рішень як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях.

Наукову значущість досліджуваної теми обумовлює необхідність соціально-філософського осмислення мислинневих моделей формування феномену невдоволеності життям.

Феномен незадоволеності життям доволі багатогранний, але малодосліджений. Існує думка, що він має психологічну природу і не пов'язаний з соціальною філософією. Ми з цим не можемо погодитися. Інтерес науковців привертає увагу протилежний феномен, а саме задоволеність життям. Князева Є.В. розглядає задоволеність життям як соціальний феномен. Бескова Т.В. звертає увагу на задоволеність життям у гендерному і віковому аспекті. Балацький Є.В. робить спробу виокремити фактори задоволеності життям і виміряти їх. Задоволеність життям як психологічну категорію вивчає О.О. Карпа. Тему екзистенційної незадоволеності досліджує наш співвітчизник О.О. Бут. Звичайно, цих пошуків замало, але вони є провідними при дослідженні феномену незадоволеності життям.

В основі як задоволеності, так і незадоволеності життям лежить не порівняльна діяльність людини, суб'єкта, не суб'єктивний момент, а об'єктивна причина – зростаючі потреби людей, що завжди випереджають можливість їх задоволення. Прагнення задовольнити ці потреби, які, будучи усвідомленими людьми, перетворюються на інтереси, що й формують певні життєві цілі (реальні, або нереальні, ілюзорні).

Всі специфічно людські, соціальні потреби задовольняються за допомогою предметної цілеспрямованої трудової діяльності. Тому сама праця перетворюється в головну, фундаментальну потребу людського роду. Без трудової діяльності, що створює весь світ штучних речей (“другу природу”, за висловом Маркса), людський спосіб життя в принципі неможливий. Не види діяльності лежать в основі існування потреб, а життєдіяльність тих чи інших суспільних суб'єктів. Люди, які займаються духовним виробництвом, зовсім не відмовляються від своїх матеріальних потреб.

Потреба – це властивість суб'єкта, що розкривається в його відношенні до необхідних умов існування. В літературі прийнято розрізняти саму потребу людини і предмет цієї потреби. Ми повинні підкреслити, що потреба являє собою саме властивість соціального суб'єкта, а не його стан. На нашу думку, потреба – це протиріччя між інформацією людини про необхідне благо (предмет задоволення) та зовнішнім середовищем, що вирішується у вигляді емоційно-цілеспрямованого пошуку предмета споживання (потягу і інтересу) і програми споживчих дій і операцій по перетворенню предмета споживання в предмет задоволення. Коли людина усвідомлено діє, коли вона усвідомлює потребу в будь-чому, то ця потреба стає інтересом.

У своїй життєдіяльності люди завжди керуються інтересами. Інтерес за своєю природою пов'язаний з потребами і соціальними відносинами. Інтерес є особливим проявом потреби. Але цей прояв, на нашу думку, ми можемо прослідкувати лише через соціальні зв'язки, стосунки.

Особливістю існування людини є її існування в суспільстві, її діяльність носить соціальний характер, адже вона має кінцеву ціль і певний план використання засобів досягнення певної цілі. Також важливим вважаємо зазначити те, що процес створення і розподіл предметів задоволення потреб носить суспільний характер. Суспільний характер цієї діяльності дає можливість забезпечити споживання предмета потреби, а інтерес виступає як сторона цієї діяльності, що визначається лише тим, що обирає і направляє людину на оволодіння і розпорядження цим предметом. Так як наявність життєвої цілі є головною характеристикою при існуванні інтересу у людини як усвідомленої потреби, то вважаємо, що необхідно зрозуміти сутність цілі і прослідкувати її роль у житті людини.

Значимість життєвих цілей як змістотворчих факторів людської поведінки відзначає кожен. Безліч прикладів, які свідчать про вплив життєвої мети на процес структурування людського життя, наводяться у літературі. В одному випадку людина регулює, організовує свій життєвий шлях як ціле, що підпорядковується ясно усвідомленим цілям, цінностям, перетворює обставини, направляє хід життя, сама формує свою життєву позицію, намагається здобути незалежність від зовнішніх вимог, тиску, спокус. Таке життя перестає бути випадковим чергуванням подій, воно починає залежати від активності особистості, здатності індивіда організувати ці події або додати їм бажаного напрямку. У цьому випадку йдеться про те, що в людини є якась життєва мета і вона прагне її реалізувати.

В іншому, людина пливе за течією життя, вона пасивно реагує на події, що відбуваються. Все проходить повз неї. Вона реагує на зовнішні обставини і зовнішній світ лише в тому випадку, якщо це шкодить її “плаванию за течією” і вона не може їх обійти. Проблема тут спостерігається в тому, що її природній потяг до творчості і діяльності, до ставленні і виконанні завдань, першочергових планів і здійсненні мрій, просто не супроводжує її, а через деякий час вона взагалі забуває своє внутрішнє прагнення до перетворення дійсності.

Життєві цілі можна охарактеризувати як цілі, поставлені людиною на певний часовий інтервал життєдіяльності у певному її просторі (або на весь життєвий цикл), що виражають її корінні інтереси на даному етапі і підпорядковують собі всі інші цілі і дії як засобу. На нашу думку, життєві цілі – це поняття, охарактеризувати яке доволі складно, адже виходить однобока і суб'єктивна характеристика.

Життєві цілі з'єднують, цементують всі сфери і рівні особистості. Слід зазначити, що наявність життєвих цілей має істотне значення не тільки для організації процесу діяльності, а й для нормального самовідчуття особистості в цілому. Причому мова йде не тільки про якесь ситуативне самовідчуття, а й про такий значущий для індивіда фактор, як сенс життя в цілому. І. Кант писав: “Наповнення часу планомірно посилюється діяльністю, яка має своїм результатом велику, задалегідь намічену мету, – це єдино вірний спосіб бути задоволеним життям і разом з тим не відчувати себе пересиченим ним” [8, с. 475].

Обмірковуючи ці думки, хочемо зазначити, що будь-яка діяльність людини переслідує мету. Це не обов'язково ціль всього життя, але саме з таких, на перший погляд не суттєвих цілей складається життєва ціль, тобто та основна, життєцементуюча, провідна, узагальнена і конкретна ціль кожної людини. Ця ціль, та, яка має в собі ознаки провідної, у кожній окремій людини, може стати ціллю певної соціальної групи, і в подальшому, ціллю і сенсом життя етносу, соціуму, суспільства в цілому.

Вся історія людства свідчить про те, що головний параметр задоволеного життя – гідні цілі. Характеризуючи цю категорію, Г. Альтшуллер та І. Верткін вказують на 10 важливих критеріїв гідної цілі [1, с.79].

Значимість життєвих цілей як змістотворчих факторів людської поведінки відзначає кожен. Безліч прикладів, які свідчать про вплив життєвої мети на процес структурування людського життя, наводяться у літературі.

Задоволеність і незадоволеність обумовлені, зокрема, порівняннями з минулим або з іншими людьми. Крім того, на судження впливає безпосередньо емоційний стан, а також проста звичка – адаптація до обставин і різного бачення подій. Задоволеність буває і ілюзією, що виникає, коли люди самі себе обманюють, думаючи про те, що вони цілком задоволені своїм життям. Або задоволеність залежить від цілей, які людина ставить перед собою? Сама наявність цілей може бути її джерелом. Разом з тим нездатність досягти такої виявляється причиною незадоволеності. Деякі з перерахованих явищ можуть бути розглянуті і як помилки суджень (яких треба уникати), і як джерела справжніх суджень про задоволеність. Якщо це дійсно вірно, задоволеність можна підсилити, не тільки змінюючи фактичну ситуацію, але погляд людини на неї (наприклад, в ході терапії) [2, с.75].

У ранніх творах К. Маркса прослідковується думка, що “кінцева ціль життя є досконалість” [9, с.11]. Не можемо не звернути увагу на основну думку декількох праць представника Франкфурської школи Е.Фромма. Він стверджує, що неможливо уявити собі окремо людину, зі своїми потребами і прагненнями, а окремо

суспільство, яке має задовольняти ці потреби. Людина, за Е.Фроммом, це продукт культури, людина і є найважливішим досягненням постійних людських прагнень і досягнень. Тобто, резюмуючи, можемо припустити, що людина і є кінцевою ціллю людини [11].

Думки А. Маслоу [10, с.127] схожі з Е.Фроммом в тому, що задовольняючі фізіологічні потреби – люди всі однакові, у всіх одні потреби, але коли людина задовольнить ці потреби, вона йде вже по іншому життєвому шляху, переслідуючи свою унікальну, неповторну, власну гідну ціль. Особистість народжена такою, яка постійно росте, розвивається, намагається досягти більшого, ніж досягнуто на даний момент. Але кінцева ціль – самоактуалізація, яка, звичайно, не може бути досягнутою, якщо не задоволені первинні фізіологічні потреби.

Життєві цілі, на нашу думку, є показниками ціннісно-смиислового відношення до власного життя. Вони виступають динамічною основою життя людини і дають змістовну характеристику життєвого світу людини.

Взаємозв'язок між потребами, інтересами і цілями полягає у тому, що у соціальній дійсності потреби мають суспільно-історичні шляхи прояву і механізми задоволення через вступ їх носіїв (людей) у стосунки і практичну діяльність по виробництву предметів потреб і оволодіння ними. А оскільки інтерес виступає реальною направленою дією на конкретний предмет потреб, то це є напрямом діяльності. Ціль виступає певною характеристикою діяльності людини, адже задовольняючи проміжні потреби (первинні), людина переслідує власну мету і ціль.

Ставляючи перед собою мету, ціль, людина планує своє майбутнє, розробляє певні кроки для досягнення їх. Усвідомлено або ні, але вона крокує і власними діями намагається досягти запланованого. Цілі існують, щоб їх досягати. Але що відбувається, якщо вони не здійснюються, і неможливість з різних причин їх досягти збільшується? Ось тоді спостерігається певне протиріччя між життєвими цілями і життєвим станом.

Життєвий стан людини інтегрує в собі навколишнє природне середовище, сферу соціального і духовного (соціум, етнос, держава, мораль, мистецтво, філософія, релігія тощо), сукупність необхідних їй речей, а також внутрішній духовний світ, який активно функціонує в її індивідуальності та соціумі, в соціально-комунікативних процесах. Соціальні інститути типу держави, права, науки, сфери освіти існують як складові соціуму, в просторі якого розгортається людське життя.

Життєві цілі напряму пов'язані з життєвими цінностями людини. З однієї сторони, еталонні уявлення про “ідеальне життя” вміщує певну ієрархію цінностей, з іншої – доступність цінностей і цілей, виступає фактором задоволеності. І.О. Зотова і М.І. Бобнева виділили окремі групи, що відрізняються певним відношенням ціннісних орієнтацій, цілей і оцінкою реального життєвого стану [7, с.73].

Таким чином, задоволеність особистості будується на основі співвідношення систем ціннісних орієнтацій і оцінки досягнень в тих чи інших сферах життєдіяльності, що дає ефект того чи іншого ставлення

до цих сфер, до себе як особистості і своїм цінностям, ролям, установкам [7, с.75].

Задоволення протягом життя для людини недосяжне ані в моральному (задоволеність своєю поведінкою), ані в прагматичному відношенні (задоволеність своїм станом, що вона має намір забезпечити собі, виявляючи здібності і життєву мудрість). Природа зробила страждання стимулом до діяльності людини, неминуче штовхає її завжди на краще, навіть в останні моменти життя задоволення останнім її періодом можна назвати тільки порівняльним (бо ми порівнюємо свою долю і з долею інших, і з самим собою), воно ніколи не буває абсолютним і повним. Бути в житті (абсолютно) задоволеним – це ознака бездіяльного спокою і припинення всіх мотивів або притуплення відчуттів і пов'язаної з ними діяльності. Але такий стан так само несумісний з інтелектуальним життям людини, як і припинення роботи серця в тваринному організмі, за яким, якщо не з'явиться (через страждання) нове спонукання, неминуче слідує смерть [8, с.476].

Життєві цілі і життєвий стан виступають у якості структуроутворюючих елементів системи життєдіяльності людини, які є діалектичними протилежностями, що не лише заперечують одна одну, а взаємообумовлюють, взаємодоповнюють одна одну, тобто перебувають у взаємозв'язку. Здається неможливим виокремити логічність формування життєвих цілей і як результат життєвого стану у конкретної людини. На нашу думку, людина формує життєві цілі під впливом соціального оточення, економічної стабільності/нестабільності, політичної ситуації, духовного/культурного наповнення і, на останок історичної епохи, в якій проживає.

Життєві цілі і життєвий стан цікаві у вивченні ще й тим, що не можна однозначно сказати, що передусе – цілі чи стан. З однієї сторони людина планує і ставить цілі, досягаючи чи не досягаючи їх – вона опиняється у певному життєвому стані. Але що, якщо життєвий стан першооснова? Що як від нього залежить існування і досягнення цілей?. Ця думка також здається вірною. Виходить, що неможливо визначити причинно-наслідковий зв'язок цих категорій. Відомим залишається тем, що вони перебувають у взаємозв'язку. Цей зв'язок – не простий – він є суттєвим, внутрішнім у життєдіяльності особистості і інших соціальних організаціях. Існуючи незалежно від свідомості й волі не тільки окремої людини, а й людства в цілому, він постає як об'єктивний зв'язок. Він є об'єктивним, адже існує незалежно від потреб і інтересів, від часу історичного розвитку і особливостей свідомості конкретного індивіда, що має життєві цілі і перебуває у певному життєвому стані. Цей зв'язок не підлягає впливу людини, суспільства в цілому. Він є необхідний, бо від його наявності залежить розвиток життєдіяльності людей, а отже й існування їх як таких, тобто людей. Інакше кажучи, він відповідає усім вимогам закономірності.

Адже закономірність – необхідний, істотний, той, що постійно повторюється, взаємозв'язок реального світу, визначаючий етапи і форми процесу становлення, розвитку явищ природи, суспільства і духовної культури. Закономірність – це конкретна форма прояву закону [5, с.75].

Встановлення закономірності означає не з'ясування якихось суто загальних, абстрактних сторін, сутнісних відношень досліджуваного предмету, а розкриття в ньому взаємодії загального, особливого та одиничного, що, звичайно, є передумовою виходу на об'єктивне, цілісне, конкретне знання. Останнє фіксує результати наукового пошуку істини в діалектичній єдності її відносних та абсолютних чинників. Воно абсолютне в плані закріплення об'єктивного систематизованого знання про ті або інші окремі явища, аспекти дійсності в певній сукупності їх внутрішніх зв'язків, особливостей, умов, місця та часу, за яких вони виникають, існують і розвиваються. І водночас відносно, оскільки визначена сукупність закономірних відношень не є вичерпною, а процес з її пізнання ніколи не може бути завершеним [4, с.27-28].

Неодмінними рисами будь-якого закономірного взаємозв'язку явищ є об'єктивність, суттєвість, загальність, повторюваність, необхідність. Саме це і прослідковуємо в єдності життєвих цілей і життєвого стану. Взаємозв'язок між життєвими цілями і життєвим станом існує незалежно від свідомості і волі кожної людини, будь-якої соціальної групи, суспільства і людства в цілому, тобто є об'єктивним. Він повторюється з покоління в покоління, набуваючи характер усталеного. Він є внутрішнім для кожного соціального організму (сім'ї, соціальної групи, суспільства, людства). Цей взаємозв'язок слугує джерелом розвитку соціального організму, а саме постає у якості суттєвого. Виходячи з цього він відповідає цим вимогам закономірності і постає у якості такої.

При нереалізованості життєвих цілей і бажань, суттєвих відмінностей між бажаним і реальним, виникає феномен незадоволеності життям, що дає нам право стверджувати, що це є закономірністю, адже це взаємозв'язок, що постійно повторюється і є необхідним у житті. При неспівпадінні життєвих цілей і життєвого стану як окремої особистості, так і суспільства в цілому існує закономірність формування незадоволеності життям. У подальшому, дослідження даного феномену буде розширено, і буде зроблена спроба виявити особливості прояву взаємозв'язку життєвих цілей і життєвого стану на різних етапах історичного розвитку.

Список використаних джерел

1. Альтшуллер Г.С. Как стать еретиком / Альтшуллер Г.С., Вёрткин И.М. // Как стать еретиком. – Петрозаводск: Карелия, 1991. – С. 9-184
2. Аргайл М. Психология счастья / Майкл Аргайл – М.: Питер, 2003. – 272 с.
3. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика / А.Ф.Бондаренко. – М.: Независимая фирма "Класс", 2001. – 336 с.
4. Бутченко Т.І. Соціально-політичне проектування: проблема взаємозв'язку суспільних потреб і державних інтересів / Т.І.Бутченко. Монографія. – Запоріжжя: КСК-Альянс, 2011. – 280 с.
5. Воловик В.І. Вступ до філософії / В.І.Воловик. – Запоріжжя, 2000. – 217 с.
6. Гегель Г. В. Ф. Философия права / Г.В. Гегель. – М.: Мысль, 1990. – 524 с.
7. Зотова О.И. Ценностные ориентации и механизмы социальной регуляции поведения / О.И. Зотова, М.И. Бобнева // Методологические проблемы социальной психологии. – М., 1975 – С.241-254
8. Кант И. Антропология / Иммануил Кант // Сочинения в 6

томах:Т.6. – М.: Мысль, 1966. – С. 355-652.

9. Маркс К. Из ранних произведений / Карл Маркс, Фридерик Энгельс. – М.: Госполитиздат, 1956. – 699 с.

10. Маслоу А. Мотивация и личность / А. Маслоу. – СПб.: Евразия, 1999. – 248 с.

11. Фромм Э. Бегство от свободы / Эрих Фромм. – М.: Прогресс, 1989. – 272 с.

References

1. Altshuller G.S. Kak stat eretikom / Altshuller G.S., VYortkin I.M. // Kak stat eretikom. – Petrozavodsk: Kareliya, 1991. – S. 9-184

2. Argayl M. Psihologiyaschastya / MayklArgayl – M.: Piter, 2003. – 272 s.

3. Bondarenko A.F. Psihologicheskayapomosch: teoriyaiapraktika / A.F. Bondarenko. – M.: Nezavisimaya firma “Klass”, 2001. – 336 s.

4. Butchenko T.I. Sotsialno-politychneproektuvannia: problema vzaiemozviazku suspilnykh potreb i derzhavnykhinteresiv / T.I. Butchenko. Monohrafiia. – Zaporizhzhia: KSK-Alians, 2011. – 280 s.

5. Volovyk V.I. Vstup do filosofii / V.I. Volovyk. – Zaporizhzhia, 2000. – 217 s.

6. Gegel G. V. F. Filosofiya prava / G.V. Gegel. – M.: Myisl, 1990. – 524 s.

7. Zotova O.I. Tsenostnyie orientatsii i mehanizmyi sotsialnoy regulyatsii povedeniya / O.I. Zotova, M.I. Bobneva // Metodologicheskie problemyi sotsialnoy psihologii. – M., 1975 – S. 241-254

8. Kant I. Antropologiya //Immanuel Kant. Sochineniya v 6 tomah: T.6. – M.: Myisl, 1966. – S. 355-652.

9. Marks K. Izrannihproizvedeniy / Karl Marks, Friderik Engels. – M.: Gospolitizdat, 1956. – 699 s.

10. Maslou A. Motivatsiyailichnost / A. Maslou. – SPb.: Evraziya, 1999. – 248 s.

11. Fromm E. Begstvootsvobody / Erih Fromm. – M.: Progress, 1989. – 272 s

Krivoruchko A.Y., postgraduate for the department of social philosophy and management, National University of Zaporizhzhya (Ukraine, Zaporizhzhya), krivoruchko@gmail.com

The interrelation of the life goals and vital state as a regularity of forming of the dissatisfaction of life

In this article is committed the attempt to search the interrelation of the life goals and vital state as a regularity of forming of the dissatisfaction of life. It was analyzed that the life goals are formed under the direct influence of needs and motives. The vital state integrates the environment, the social and spiritual sphere, the totality of the things that people need, the inward habit that actively functions in its individuality and in the social medium and socio-communicative processes. It was investigated the features of the connection between needs and goals, interest and motive, goals and state. If the life goals and wishes are not realized and the desired and actual differ essentially from each other, appears the phenomenon of the dissatisfaction of life. It gives us the right to assert that it is regularity because it is the interrelation that is permanently repeated and is necessary in our life.

Keywords: the phenomenon of dissatisfaction, life goals, vital states, needs, interests, motives, regularity.

Krivoruchko A. Yu., аспиранткафедры социальной философии и управления, Запорожский национальный университет (Украина, Запорожье), krivoruchko@gmail.com

Взаимосвязь жизненных целей и жизненного состояния как закономерность формирования неудовлетворенности жизнью.

В статье сделана попытка выявить взаимосвязь между жизненными целями и жизненным состоянием как закономерностью формирования феномена неудовлетворенности жизнью. Проанализировано, что жизненные цели формируются под непосредственным воздействием потребностей и мотивов, а жизненное состояние интегрирует в себе окружающую природную среду, сферу социального и духовного, совокупность необходимых человеку вещей, а также внутренний духовный мир, который активно функционирует в ее индивидуальности и социуме, в социально-коммуникативных процессах. Исследованы особенности связи между потребностями и целями, интересом и мотивом, целями и состоянием. При нереализованности жизненных целей и желаний, существенных различий между желаемым и реальным, возникает феномен неудовлетворенности жизнью, что дает нам право утверждать, что это является закономерностью, ведь это взаимосвязь, что постоянно повторяется и является необходимым в жизни.

Ключевые слова: феномен неудовлетворенности, жизненные цели, жизненное состояние, потребности, интересы, мотивы, закономерность.

* * *

УДК 280:2

Гудима І. П.
кандидат філософських наук, доцент,
завідувач кафедри філософії,
Черкаський державний технологічний університет
(Україна, Черкаси), gudima67@mail.ru

КОНЦЕПЦІЇ ІНДЕТЕРМІНІЗМУ В СУЧАСНІЙ НАУЦІ ТА ТЕОЛОГІЧНА ДОКТРИНА ЧУДА

Аналізується як традиційне християнське вчення про чудо, так і спроби сучасних теологів модернізувати це вчення. Метою даної статті є аналіз одного з напрямів оновлення теологічної доктрини чуда, який пов'язаний з інтерпретацією даних сучасної науки, а саме-нелінійного розуміння детермінізму науковцями. Використання теоретико-методологічних підходів статті зумовлювалося самим предметом думки та характером поставлених завдань. В статті використовувались різноманітні загальні методи пізнання: загально-філософські, спеціальні загальнонаукові і окремо-наукові теоретичні методи. Автор додержувався принципу об'єктивності, історизму, широко застосовував каузальний аналіз і типологічний метод дослідження. Основним результатом опрацювання проблеми став висновок про те, що для теологів, які перебувають у пошуках прийнятних моделей вираження дії Бога і одночасно виявляють зацікавленість сучасними відкриттями вчених, області нелінійного прояву детермінізму виступають місцем, де вони бачають сферу чудесного, фокус зосередження божественної сили. Нові відкриття науки в царині природи мікросвіту для них відкривають двері на шляху нового осмислення і викладу особливого промислу та чуда.

Ключові слова: Бог, теологія, наука, чудо.

Істотною ознакою ХХ століття став бурхливий розвиток природничо-наукових знань, техніки і технології. Очевидним також є те, що наука, нарешті, здається отримує змогу переконливо пояснити світобудову з точки зору найменших і найбільших частин матерії. Не стоїть осторонь культурних здобутків сучасності і релігія. Її нинішнє становище стимулює релігійних ідеологів до того, аби якомога більше зусиль докладати до оновлення традиційних релігійних уявлень, в тому числі і через богословське витлумачення даних сучасної науки. Новітні теологічні інтерпретації передових наукових теорій покликані засвідчити здатність релігії опанувати принципи сучасного наукового мислення і дати останньому правильне витлумачення та, врешті-решт, підтвердити значущість релігії в сучасному суспільному житті.

В сучасному християнстві має місце така ситуація, коли віруючі, з їх активним пізнавальним ставленням до світу, примушують релігійних ідеологів тим або іншим чином піддавати уважному та ретельному вивченню приголомшливі й дивні події, що виводяться теологами з надприродного джерела, та відшукувати для них в кожному випадку вагомий і вичерпний пояснення. Глибока зацікавленість оточуючим світом сучасних віруючих підштовхує релігійних ідеологів до того, аби організувати захист та виправдання чуда насамперед за допомогою доведень, звернених до розуму. А тому перевіряючи зміст своїх повчань про чудо засобами розуму, богослови намагаються вилучити з них застарілі положення, замінивши їх раціональним благочестям. Актуальність обраної теми звідси обумовлюється тим, що, незважаючи на велику зацікавленість сучасних дослідників релігійною проблематикою, складовими і проявами релігії, саме віра в чудо, а особливо окремі оновленські тенденції, покликані оновити таку віру, не стали об'єктом спеціальної уваги науковців.

Серед праць, які методологічно озброїли автора та дозволили йому визначитись щодо тих пізнавальних актів та принципів організації дослідження, які б